

Middeleeuwse muurschilderingen door Anna Bergmans en Marjan Buyle

1994, M&L Cahier nr.2, 21 x 29,7 cm, 208 blz., garengenaaid gebrocheerd, 350 kleurenillustraties, 1.200,-BF. Wat overbleef aan middeleeuwse muurschilderingen in Vlaanderen is zo weinig, dat het moeilijk is om te beseffen op welke systematische wijze de middeleeuwse interieurs met muur- en gewelfschilderingen waren afgewerkt. In dit M&L Cahier worden een 40-tal muurschilderingen en ensembles voorgesteld.

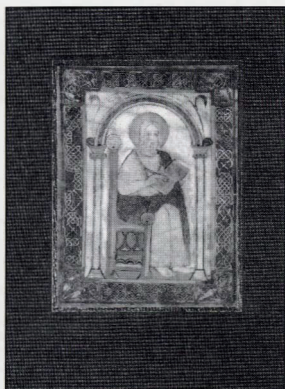
De gids wordt voorafgegaan door een aantal inleidende hoofdstukken die de muurschilderingen vanuit materieel en vanuit kunsthistorisch oogpunt bekijken. Hoever staat het onderzoek van de muurschilderingen? Hoe werden schilderingen in het verleden aangepakt? Wat weten we over verdwenen muurschilderingen? Was de rest van de kerk ook beschilderd? Allemaal vragen die deze boeiende M&L Cahier beantwoordt. M&L Cahier "Middeleeuwse muurschilderingen in Vlaanderen" biedt de meest volledige uitdieping van dit onderwerp waarvan u hebt kunnen proeven in de eerste aflevering van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995. Wie geboeid was door onze editie, zal het M&L Cahier niet willen missen!

Aanbod voor OKV-abonnees

In uw enveloppe vindt u een folder over bovenstaande uitgave, alsook een boekenbon met een waarde van 150,-BF, geldig bij aankoop van het boek "Middeleeuwse muurschilderingen in Vlaanderen".

Codex Eyckensis

1994, 25,5 x 32,5 cm, 320 blz., genaaid, in foedraal, 15.000,-BF (exclusief 400,-BF verzendingskosten), info en bestelling: Museactron, Lekkerstraat 5, 3680 Maaseik, 089/56.68.90. ISBN 9002 19776 4. De pas gerestaureerde Codex Eyckensis is nu voor het eerst volledig in facsimile uitgegeven volgens de hoogste eisen van fotografische reproductie. De uitgave bevat een wetenschappelijke inleiding in het Engels door Hubert

Heymans, Albert Delorez en Christian Coppens, en een Nederlandstalige samenvatting. Het evangelieboek Codex Eyckensis dateert uit het begin van de achttiende eeuw en is daarmee één van de oudste middeleeuwse handschriften die in België worden bewaard. Volgens een vrome legende geschreven door twee heilige nonnen uit de abdij van Aldeneik (Maaseik) werd hij lang als relik beschouwd. Geschrift en versiering tonen de kenmerken van de handschriften die door lere of Engelse monniken werden geschreven en verlucht of die onder hun invloed op het vasteland werden vervaardigd. De Codex Eyckensis is mogelijk in de abdij van Echemach ontstaan en wordt bewaard in de Sint-Catharinakerk te Maaseik.

M&L Jaargang 1995

Tweemaandelijks tijdschrift van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement Leefmilieu en Infrastructuur, Administratie Ruimtelijke Ordening en Huisvesting. Bestuur Monumenten en Landschappen. A4, geïllustreerd in kleur en zwart-wit, 64 pagina's + 16 pagina's Binnenkrant. Abonnementenvoorwaarden: 1.150,-fr. voor 6 nummers (los nummer 220,-fr.). Besteladres: M&L Zandstraat 3, 1000 Brussel, 02/209.27.37, rekening 091-2206040-95.

Bij de aanzet van deze, reeds 14de, jaargang blijft het tijdschrift "M&L" (Monumenten en Landschappen) zichzelf trouw en koppelt waar mogelijk de actualiteit aan vooraf bepaalde klemtonen. De eerste aflevering (januari-februari) houdt het bij een intussen traditioneel maar degelijk thema: de middeleeuwse muurschilderingen. Luc Devlieger brengt een rijk geïllustreerd overzicht van de beschilderde graven in de Sint-Salvatorathedraal te Brugge. Marjan Buyle beschrijft de merkwaardige muurschilderingen uit de 14de eeuw die recent werden ontdekt in een Brugs woonhuis. Hubert Bats vraagt dan weer aandacht voor de Grintgroeve Hermans in As en knoopt zo weer aan met de vertrouwde landschapsartikels. De tweede aflevering laat Regi De Meirman ons kennismaken met de Barbierbeekvallei te Kruikebe. Jan Esther en Benoit Dedlaey leiden ons, naar aanleiding van de restauratie, binnen in het Huis de Halleux te Brugge, terwijl Jan Wouters en Christine Vanhillo ook het roerende erfgoed onder ogen brengen met de conservatie van de Codex Eyckensis. De Vlaamse Open-Monumentendag, dit jaar gewijd aan burgerlijke openbare gebouwen, vormt opnieuw het uitgangspunt voor een origineel thematisch zomernummer (juli-augustus). Enigszins in dezelfde lijn moet de jaargang met het november-decembernummer toegroeien naar een orgelpunt bij de herdenking van de 20ste verjaardag van het Monumentenjaar 1975: de gedroomde aanleiding voor een kritische terugblik en een evaluatie.

Marjan Buyle

De echo van een tik

Marjan Buyle zegt: "Het is een eenzaam beroep". En ze zegt: "Je staat er vaak alleen voor, geconfronteerd met je vermogen en je onvermogen en met een heleboel problemen". Als medewerkster van Monumenten en Landschappen combineert ze de praktijk van het restaureren met de filosofie van het restaureren, en daar schrijft ze soms over: "In een taal die iedereen begrijpen kan. Het is té belangrijk".

Ze heeft de pest aan auto's. Ze vindt dat Vlamingen met te veel nonchalance hun geschiedkundig erfgoed benaderen. Het is zelfs negeren ("Engelsen beheersen de kunst van het bewaren. Bewaren de kunst van het bewaren"). Ze verdiept zich graag in historische romans. En ze koestert een Italië-gevoelen. "Komt door mijn opleiding" zegt Marjan Buyle.

"In Italië wordt kunst verheven tot straatkunst. Wordt het leven zelf een kunst. Deelt iedereen in de kunst". Soms wordt ze zozeer overvallen door dat Italië-gevoelen, dat ze overhaast bijna de koffers pakt. "Als Italië roept, ga ik". (Lachje) "En als het fluistert sluit ik me op in de keuken. Ben ik uren in de weer met een lasagna van groenten. Of met het bereiden van pasta's. Vroeger kwamen mijn vrienden gewoon meetafelen. Nu delen ze hun verlangens. Ze eten à la carte". In haar hoofd zingen soms de ongescholde stemmen van Italiaanse dorpelingen. Ouderingen, vrouwen, mannen, kinderen. Iedereen zingt. Wiegeliedjes. Liefdesliederen. Politieke liederen. Religieuze liederen. "Het mysterie van de passiespelen: echte magie", zegt ze.

In België is die magie meestal ver zoek. In kerken ondergaat Marjan Buyle wel eens de onmetelijke krachten van het onbestemde. "Ik hou van de schemerige stilte die door een kerk strijkt. Dat luistert naar harmonie. Dat zijn de zaligste uren om te werken. Bezit zijn in de vierkante millimeter en rondom je de grootsheid van een oceaan weten. De echo van een tik". Ze zegt vaak aan de kathedraal van Antwerpen terug te denken: "Ik zat daar onder de hemel... Bezit met de restauratie van een plafondschilderij. Zes op acht. Je ziet die kathedraal vanuit een andere hoek en je gaat die kathedraal anders zien en je ziet jezelf ook anders. Je leest de taal van de middeleeuwen. Een taal die beeldend was. Bevatelijk voor iedereen. En toch een taal die zich bedient van kunst". Via haar werk kruip je in de kleren van de kunstenaar: "Je wordt

Foto: Joris Luyten

middeleeuwer. Je nestelt je in de evolutie van een kunstwerk. Een anoniem kunstenaar verraadt je na eeuwen zoeken en falen. Je leert zijn penseelstreken kennen. Dat is een bijzondere vorm van communicatie. Dat is een heilige vorm van communicatie".

Het restauratieteam van Monumenten en Landschappen bestond ooit uit tien leden. Vandaag uit vier. Het lijkt wel een interventieploeg. Een 100. Een muur geeft haar geheimen prijs en de ontdekker vraagt om hulp. "Spannend soms. Laatst kwamen prachtige muurschilderingen vrij in een herenhuis in Brugge. Alsof ik op mijn adem trapte. Zo mooi. Zo heerlijk mooi. Ondanks de slopende hitte sleep je dan stellingen en materiaal aan. Je zit op Schatteneiland". Ze heeft er de laatste hand aan gelegd. En ze schreef erover: "Je wilt je ervaringen wereldkundig maken. Je wilt iedereen laten meegenieten". Haar handen openen een denkbeeldig boek. "Honger naar vakliteratuur. Honger naar kennis. Je werk in een bredere filosofische context situeren. Met kennis verschalk je je onvermogen. Want ook dat voel je: onvermogen en de spanning om dat onvermogen te overwinnen". Haar blik dwaalt door de Gentse Vooruit: "Er bestaat zo'n uitgebreide vakliteratuur". Ze volgt colloquia, congressen, cursussen. In binnen- en buitenland. Ze verzamelt boeken. Maar haar huis mag sober. Alleen een paar mooie dingen. Daar zingt ze liederen van Bach. Zomaar. En omdat ze in het vierstemmig koor van Kantilene zingt. Ze lacht. Geen barokke lach. PAUL DE MOOR